

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ АЛГОРИТМА ОБНАРУЖЕНИЯ ЦЕЛИ В НЕКОГЕРЕНТНЫХ ИМПУЛЬСНЫХ РАДАРАХ ГСН МИЛЛИМЕТРОВОГО ДИАПАЗОНА

И.Л. Колодчак, А.И. Семенюк, А.Е. Чудяк

Приведена аналитическая оценка выигрыша в соотношении сигнал/шум при реализации алгоритма обнаружения сигнала от цели на фоне подстилающей поверхности и характерного интенсивного шума собственного приемника, с использованием статистической обработки модулей или их квадратов синтезированной двухмерной дискретной сигнальной функции неопределенности комплексной огибающей радиосигнала. Дана также количественная оценка выигрыша для разных входных энергетических соотношений.

Ключевые слова: алгоритм обнаружения сигнала, соотношение сигнал/шум, комплексная огибающая радиосигнала, функция неопределенности, плотность распределения вероятностей, головка самонаведения.

SOME PECULIARITIES OF THE TARGET SIGNAL DETECTION ALGORITHM IMPLEMENTATION IN THE M-BAND TARGET SEEKER INCOHERENT PULSE RADARS

I. Kolodchak, A. Semeniuk, O. Chudiak

The analytical assessment of the signal to noise ratio advantage of the statistical processing of the modulus of envelope in comparison with the square modulus of envelope for the target in clutter and noise signal detection algorithm with using complex envelope sampled ambiguity function was provided. Also the quantitative assessment of the advantage depending on the different input signal to noise ratios was provided.

Key words: signal detection algorithm, signal to noise ratio, complex envelope of radio signal, ambiguity function, probability density function, target seeker.

УДК 347.77/78 (355)

М.Ф. Полторак¹, А.В. Атрохов², О.М. Васильев², В.Б. Звір¹

¹ Центр военно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України, Київ

² Департамент військової освіти та науки Міністерства оборони України, Київ

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПРИ РОЗРОБЛЕННІ ОЗБРОЄННЯ І ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

У статті розглянуто зміст понять “об’єкт інтелектуальної власності”, “інтелектуальна власність”, “об’єкт права інтелектуальної власності”, “суб’єкт права інтелектуальної власності”. Проаналізовано особливості видів ліцензій на використання об’єктів права інтелектуальної власності та проблемні питання щодо забезпечення захисту прав інтелектуальної власності у військовій сфері.

Ключові слова: інтелектуальна власність, об’єкт інтелектуальної власності, об’єкт та суб’єкт права інтелектуальної власності, ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності.

Актуальність теми

Початок ХХІ століття характеризується стрімким розвитком інноваційних процесів і трансферу технологій, у зв’язку з чим на ринку стає масовою поява наукоємної продукції, яка є об’єктом права інтелектуальної власності, у тому числі і об’єктом права інтелектуальної власності у військовій сфері.

В процесі поширення інноваційних процесів співвідношення між складовими сучасної економіки поступово змінюється таким чином, що сектор

економіки, заснований на споживанні ресурсів, зменшується, а сектор, заснований на залученні інтелектуального капіталу, зростає.

В економіці України історично склалося так, що нематеріальні активи, у тому числі інтелектуальна власність, практично не враховуються ні в собівартості продукції, що випускається, ні в балансовій вартості підприємств (0,5-1,5%, що у 10-15 разів менше, ніж у розвинених країнах). У країнах Європейського союзу інтелектуальні активи промислових підприємств становлять 50-85% у

залежності від наукоємності продукції, що випускається ними [1, с. 20]. У світі інтелектуальна власність – це значний капітал.

Мета статті

Таким чином, вивчення проблеми захисту інтелектуальної власності є актуальним. Для усвідомлення даної проблеми розглянемо зміст понять “об’єкт інтелектуальної власності”, “інтелектуальна власність”, “об’єкт права інтелектуальна власності”, “суб’єкт права інтелектуальна власності”.

Виклад основного матеріалу

Під *об’єктом інтелектуальної власності* розуміють результати творчої праці, отримані за допомогою інтелектуальної діяльності людини, оформлені нею у визначеному правовому вигляді, які є об’єктами виключних прав [2, с. 23].

Інтелектуальна власність у звичайному розумінні – це права на результати творчої праці. Особливістю права інтелектуальної власності є те, що воно складається з двох складових: особистого немайнового права творця на створений ним конкретний результат інтелектуальної праці та майнового права на цей результат (*об’єкт права*).

Особисте немайнове право належить тільки творцю, тобто фізичній особі. До нього відносяться: право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об’єкта права інтелектуальної власності; право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатного завдати шкоди честі чи репутації творця об’єкта права інтелектуальної власності; інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом стосовно певного об’єкта права інтелектуальної власності. Особисте немайнове право невід’ємне від автора і діє без обмежень у часі.

До майнового права відносяться: право на використання об’єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об’єкта права інтелектуальної власності, у тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Право інтелектуальної власності засвідчується охоронним документом, що видається уповноваженим державою органом за спеціальною процедурою [3, 6].

У Цивільному кодексі України визначені *об’єкти права інтелектуальної власності*, які залежно від сфери застосування умовно можна розділити на три групи.

До першої групи відносяться *об’єкти промислової власності*. Вони мають таку назву тому, що

застосовуються, головним чином, у промисловості. До другої групи відносяться штучно виділені, так звані *нетрадиційні об’єкти інтелектуальної власності*, що використовуються не тільки у промисловості. Нарешті, третьою групу складають *об’єкти авторського права і суміжних прав*. Ця група має значні відмінності від об’єктів промислової власності як у процесі набуття прав, так і за терміном їхньої дії. На відміну від об’єктів авторського права права виконавців творів, виробників фонограм і аудіограм, а також організацій мовлення відносяться до суміжних прав, тобто прав, споріднених і пов’язаних з авторськими правами [4].

Суб’єктами права інтелектуальної власності є творець (творці) об’єкта права інтелектуальної власності та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності. Серед суб’єктів права інтелектуальної власності особливе місце належить творцям: автору, виконавцю, винахіднику, раціоналізатору. Саме від творців це право може передаватися юридичній особі [3].

У законодавстві України правові та економічні відносини, пов’язані з об’єктами інтелектуальної власності, регулює достатній комплекс законів і підзаконних актів.

На підставі нормативно-правових актів у цій сфері, якщо у підприємства або фізичної особи є патент або свідоцтво про реєстрацію, вони мають повний пакет виключних прав на об’єкт інтелектуальної власності і можуть залучати свою інтелектуальну власність в економічний оборот, продаючи *ліцензії*. Надання ліцензій широко використовується у багатьох країнах світу як розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності – це письмове повноваження, видане особою, яка має виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності (*ліцензіаром*) іншій особі (*ліцензіату*), яке допускає використання цього об’єкта у певній обмеженій сфері [5, с. 53].

Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності може бути *виключною, одиначною, невиключною*, а також іншого виду.

Виключна ліцензія видається лише одному ліцензіату в межах переданих за ліцензією прав і виключає можливість використання ліцензіаром об’єкта права інтелектуальної власності та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об’єкта у зазначеній сфері.

Одиначна ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об’єкта права інтелектуальної власності у сфері,

що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері.

Невиключна ліцензія надає можливість, у межах переданих за ліцензією прав, використовувати об'єкт права інтелектуальної власності ліцензіату та ліцензіару, окрім того, що ліцензіар може видавати ліцензії іншим особам на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

В українському законодавстві закріплено ще два види ліцензій: *відкрита ліцензія*; *примусова ліцензія*.

Відкрита ліцензія має місце у випадку, якщо патентовласник згоден надати право на використання об'єкта права інтелектуальної власності будь-якій фізичній або юридичній особі за умови виплати винагороди.

Примусова ліцензія – це дозвіл, що видається без згоди патентовласника компетентним державним органом (судом, господарським судом або Кабінетом Міністрів України) зацікавленій особі на використання об'єкта інтелектуальної власності. При цьому зазначені державні органи визначають у своєму рішенні обсяг такого застосування, термін дії дозволу, розмір і порядок виплати винагороди власникові патенту.

В сучасних умовах особливого значення набуває забезпечення захисту прав інтелектуальної власності на нові складові технологій, до яких належать комп'ютерні програми, інтегральні мікросхеми, репрографія (включаючи аудіо- та відеозаписи), поширення сигналів через нову техніку зв'язку (наприклад, супутники зв'язку), цифрові системи розповсюдження.

Водночас виник складний комплекс проблем, пов'язаний з поширенням інформаційних потоків і необхідністю пристосування сфери захисту прав інтелектуальної власності до використання новітніх інформаційних технологій.

Однак існуюча законодавча база недостатньо врегулює питання, що пов'язані з об'єктами інтелектуальної власності у військовій сфері, у тому числі стосовно прав інтелектуальної власності щодо розробок новітніх зразків озброєння та військової техніки.

На сьогодні у Цивільному кодексі України об'єкти права інтелектуальної власності, що стосуються оборони держави та розроблення такої специфічної наукоємної продукції, як озброєння і військова техніка, не визначені.

Протягом останніх років в Україні сформовано організаційну структуру органів, які прямо чи опосередковано забезпечують діяльність у сфері правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

У Верховній Раді України у складі її Комітету з питань науки і освіти діє підкомітет з питань інтелектуальної власності.

У судовій владі, представленій судами загальної юрисдикції та спеціалізованими судами, запроваджено спеціалізацію суддів у сфері інтелектуальної власності.

У складі Міністерства освіти і науки України створено Державний департамент інтелектуальної власності. Його основними функціями є участь у забезпеченні реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності, прогнозування та визначення перспектив і напрямів розвитку у цій сфері, розроблення нормативно-правової бази функціонування державної системи охорони прав інтелектуальної власності та її організаційне забезпечення.

До сфери управління Державного департаменту інтелектуальної власності включено державні підприємства: “Український інститут промислової власності” разом з його філією “Українським центром інноватики та патентно-інформаційних послуг”, “Українське агентство з авторських і суміжних прав”, “Інтелзахист”, а також вищий навчальний заклад – Інститут інтелектуальної власності і права.

На дослідженні проблем практичного і теоретичного характеру у сфері інтелектуальної власності спеціалізуються Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Академії правових наук України, Центр інтелектуальної власності та передачі технологій Національної академії наук України, Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності при Інституті держави і права імені В.М. Корещького Національної академії наук України.

У шістнадцяти вищих навчальних закладах України здійснюють підготовку фахівців з питань інтелектуальної власності за освітньо-кваліфікаційними рівнями “спеціаліст” і “магістр”. Нині все більше вищих навчальних закладів створюють підрозділи з питань інтелектуальної власності або вводять у штат відповідну посаду.

На жаль, з об'єктивних і суб'єктивних причин у Збройних Силах України питанням щодо місця і ролі інтелектуальної власності, набуття прав інтелектуальної власності на результати наукової і науково-технічної діяльності не приділялося належної уваги.

На сьогодні в Збройних Силах України для проведення системних досліджень, спрямованих на наукове обґрунтування забезпечення функціонування та розвитку системи права інтелектуальної власності, у складі Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України утворено науково-дослідний відділ інтелектуальної власності та патентно-ліцензійної діяльності.

Однак цього недостатньо для вирішення всього переліку проблемних питань щодо прав інтелектуальної власності у Збройних Силах України.

Автори (колективи авторів чи розробники) об'єктів права інтелектуальної власності у військовій сфері повинні мати надійний захист прав інтелектуальної власності, особливо у процесі розробки та модернізації озброєння і військової техніки.

Висновок

Таким чином, у Збройних Силах України необхідно використовувати загальноприйнятий системний підхід щодо створення організаційних структур органів військового управління з питань інтелектуальної власності і забезпечити захист прав інтелектуальної власності у процесі розроблення нових зразків озброєння і військової техніки.

Список літератури

1. Немчин О. Введення інтелектуальної власності в господарський оборот – український інноваційний прорив // *Інтелектуальна власність*. – 2008. – № 4. – С. 20-21.

2. Морозов О., Маргащук С. Роль об'єктів інтелектуальної власності у конкурентоздатності виробництва // *Інтелектуальна власність*. – 2008. – № 4. – С. 22-26.

3. Цибульов П.М., Чеботарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетка / За заг. ред. М.В. Паладія. – К. : ТОВ “Альфа-ПК”, 2004. – 56 с.

4. Цивільний кодекс України: Офіційний текст / Книга IV “Право інтелектуальної власності”. – К.: Кондор, 2004.

5. Солощук М., Капінос М., Лерантович Е. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // *Інтелектуальна власність*. – 2008. – № 10. – С. 53-62.

6. Закон України “Про авторське право і суміжні права” від 23.12.1993 № 3792-ХІІ // *Відомості Верховної Ради України*. – 2004. – № 13.

Рецензент: д.т.н., проф. В.Г. Солонніков, професор кафедри застосування інформаційних технологій та інформаційної безпеки Інституту інформаційних технологій Національного університету оборони України, м. Київ.

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ И ЗАЩИТЫ ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ ПРИ РАЗРАБОТКЕ ОРУЖИЯ И ВОЕННОЙ ТЕХНИКИ

Н.Ф. Полторац, А.В. Атрохов, А.Н. Васильев, В.Б. Зверь

В статье рассмотрено содержание понятий “объект интеллектуальной собственности”, “интеллектуальная собственность”, “объект права интеллектуальной собственности”, “субъект права интеллектуальной собственности”. Проанализированы особенности видов лицензий на использование объектов права интеллектуальной собственности, которые предусмотрены украинским законодательством, и проблемные вопросы обеспечения защиты прав интеллектуальной собственности в военной сфере.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, объект интеллектуальной собственности, объект и субъект права интеллектуальной собственности, лицензия на использование объекта права интеллектуальной собственности.

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF IMPLEMENTATION AND PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF ARMAMENTS AND MILITARY EQUIPMENT

M. Poltorak, A. Atrokhov, O. Vasyliiev, V. Zvir

The article describes the content of the notions of “the object of intellectual property”, “intellectual property”, “object of intellectual property rights”, “the subject of intellectual property rights”. The peculiarities of types of licenses for use of objects of intellectual property rights, as envisaged by the Ukrainian legislation, and problem issues regarding the protection of intellectual property rights in the military sphere are analyzed.

Key words: intellectual property, object of intellectual property, license for use of object of intellectual property right.